

Yttrande över betänkandet "En omreglerad spelmarknad" (SOU 2017:30)

Sammanfattning

PRO – Pensionärernas riksorganisation har inbjudits att lämna synpunkter på spellicensutredningens betänkande "En omreglerad spelmarknad" (SOU 2017:30). Vi välkomnar spellicensutredningens förslag om en omreglerad spelmarknad. Den svenska spellagstiftningen har inte hängit med i den tekniska utvecklingen och en modernisering av lagen är helt nödvändig. Idag sker en stor andel av spelandet hos aktörer utan tillstånd i Sverige vilket begränsar konsumentskyddet. Vi vill understryka vikten av en skyndsam process för att snabbt återta kontroll över marknaden.

PRO är mycket positiv till förslaget i sin helhet och delar till stor del utredningens bedömningar. Det är bra att utredningen lagt stort fokus på spelansvar och föreslagit flera nya åtgärder för att stärka konsumentskyddet. Vi är positiva till att den föreslagna regleringen samtidigt lämnar utrymme för spelbranschen att ta ett stort ansvar för självreglering. Vi tror att en ansvarstagande bransch som reglerar sig själv har bättre förutsättningar att nå uppsatta mål om konsumentskydd än en alltför detaljerad lagstiftning. PRO bedömer även att utredningens förslag ger goda förutsättningar att uppnå en hög kanalisering av spelandet.

Det är glädjande att se spellicensutredningens förslag om att allmännyttiga organisationer ska kunna fortsätta bedriva lotterier med skattefrihet. Det är även positivt att utredningen föreslår en teknikneutral lösning som omfattar lotterier som förmedlas eller konsumeras över internet. Det är oerhört viktigt att en ny spellag ger allmännyttiga ideella organisationer goda och långsiktiga förutsättningar att verka på den svenska spelmarknaden.

PRO anser dock att det finns ett par förslag som riskerar att försämra förutsättningarna för finansiering av allmännyttiga ändamål genom lotterier. Våra primära synpunkter är:

Ensamrätt på lotterier

Utredningen föreslår att lotterier ska vara förbehållet allmännyttiga organisationer och staten. PRO är positiv till förslaget. Vi anser dock att det finns andra förslag som riskerar att undergräva ensamrätten på lotterier. Utredningen föreslår exempelvis att licensaktörerna ska kunna erbjuda lotterier som tilläggsspel. Vi menar att detta riskerar att kraftigt undergräva ensamrätten på lotterier och skapa en osund konkurrens från licensaktörerna. Därför bör möjligheten att ha lotterier som tilläggsspel tas bort.

PRO anser även att det finns en otydlig gränsdragning mellan allmännyttiga spel och licensspel. Det gäller i första hand gränsdragningen mellan digitala lotterier och digitala spelautomater. En otydlig gräns mellan dessa spelformer riskerar att sätta ensamrätten på lotterier ur spel. Vi anser att det behövs tydligare regelverk för att undvika detta.

Ensamrätt på bingo

Utredningen föreslår att bingo online inte längre ska vara förbehållet allmännyttiga ideella organisationer och staten. Samtidigt föreslås landbaserad bingo tillhöra licenskategorin allmännyttiga spel. PRO anser att det är problematiskt att dela upp bingomarknaden i två olika licenskategorier. Spellagen bör vara teknikneutral i så stor utsträckning som möjligt. Vi anser även att det är olyckligt att utredningen inte har analyserat vad förslaget får för konsekvenser för allmännyttiga organisationer att driva lotterier och bingo online.

Förutsättningar för allmännyttiga ideella föreningar att sälja sina lotter

Utredningen föreslår att alla spelombud måste registreras hos spelmyndigheten. PRO är positiv till alla åtgärder som minskar risken för penningtvätt men anser samtidigt att det finns stora frågetecken kring omfattningen av dessa regler. Vi anser att spelformer med låg risk för penningtvätt, så som rikslotterier, bör vara helt undantagna från kraven. Det är viktigt att arbetet mot penningtvätt görs utifrån risk och att åtgärder vidtas där de bedöms göra störst nytta. Vi vill även betona vikten av att ideella föreningar som säljer sina egna lotterier är undantagna registreringskravet. Om allmännyttiga organisationer ska omfattas av kraven kommer det att få förödande konsekvenser för föreningslivet.

Nedan redogör vi för övriga synpunkter på spellicensutredningens förslag.

7. En långsiktigt hållbar svensk spelreglering

PRO delar utredningens bedömning av att Sverige behöver en långsiktigt hållbar spelreglering. Målsättningen om en kanalisering på minst 90 procent är bra och viktig. Den absoluta huvuddelen av spelandet bör efter reformen ske hos spelbolag med licens. En hög kanalisering är avgörande för att kunna säkerställa ett högt konsumentskydd, för att säkra skatteintäkterna till staten och för att skapa bra förutsättningar för de reglerade aktörerna.

8. Ny spellag

PRO är positiv till utredningens förslag om en ramlag. Spelmarknaden präglas av en snabb teknisk utveckling och kräver en flexibel reglering. Det är samtidigt viktigt att det finns fasta och tydliga villkor som skapar en förutsägbarhet för marknadens aktörer. Den nya spellagstiftningen bör fastställa ramarna för under vilka premisser som spel och lotterier får bedrivas medan de mer detaljerade regelverken bör överlämnas till spelmyndigheten. Det är även positivt att det föreslagna upplägget skapar utrymme för spelbranschen att ta ett stort ansvar för självreglering och därigenom minska behovet av en alltför detaljerad lagstiftning.

Sammantaget tror vi att förslaget ger goda förutsättningar för en långsiktig hållbar reglering.

9. Lagens syften

PRO är positiv till utredningens förslag om att lagreglera syftena med den svenska spelregleringen. Spel om pengar ska bedrivas på ett sätt som är sunt och säkert. Det är viktigt med ett högt konsumentskydd och att de negativa konsekvenserna av spelande begränsas.

PRO anser dock att utredningens förslag på fyra viktiga syften bör kompletteras med en femte punkt om att värna finansieringen av allmännyttiga ändamål. Det är en fundamental del i den svenska modellen och bör därför uttalas tydligt i den nya spellagen. Vår bedömning är att det även är av stor vikt ur ett EU-rättsligt perspektiv, för att kunna motivera den skattebefrielse som föreslås i kapitel 26.

10. Allmänt om spelformer och dess risker

PRO delar utredningens bedömning av att det är komplext att bedöma risken för olika spelformer. Riskfaktorer förändras över tid och påverkas i hög grad av hur utbudet på spelmarknaden ser ut. Vi delar Lotteriinspektionens slutsats om att GAM-Gard eller liknande verktyg inte bör användas i regleringssyfte. Det riskerar att skapa en alltför stelbent reglering som snabbt blir obsolet. Vi tror att nyckeln är en stark spelmyndighet som kan hantera problemfyllda spel och utfärda särskilda föreskrifter vid behov. Frågan bör följas upp under den treåriga utvärderingsperiod som utredningen rekommenderar. Det är viktigt att granska utvecklingen av spelproblem och säkerställa att spelmyndigheten har tillräckliga befogenheter att agera och ingripa när spel blir problemfyllda.

11. Vilka spelformer ska konkurrensutsättas i licenssystemet?

PRO delar till stor del utredningens bedömning om vilka spelformer som ska konkurrensutsättas i licenssystemet. Det är viktigt att spelandet på nätkasino och vadhållning kanaliseras till den reglerade spelmarknaden och hamnar under svensk kontroll.

Vi är dock kritiska till ett par av utredningens förslag:

Utredningen föreslår att licensaktörer ska kunna erbjuda lotterier som tilläggsspel

PRO anser att möjligheten att ha lotterier som tilläggsspel bör tas bort då det riskerar att undergräva ensamrätten på lotterier. Det kommer att skapa en osund konkurrens från licensaktörerna som kan erbjuda fler spelformer och högre vinståterbetalning. Utredningen konstaterar dessutom att det inte finns något behov av kanalisering inom lotteriområdet. Det förefaller därför onödigt att öppna upp den möjligheten och äventyra finansieringen av

allmännyttiga ändamål. Vi anser även att det är viktigt att ha tydliga skiljelinjer mellan licensspel och spel för allmännyttiga ändamål. En gråzon av det här slaget riskerar både att skapa EU-rättsliga problem och en osund konkurrens. Det vore mycket olyckligt.

Utredningen föreslår att bingo online ska konkurrensutsättas i licenssystemet

PRO anser att spellagen bör vara teknikneutral i så stor utsträckning som möjligt. Det är problematiskt att dela upp landbaserad bingo och nätbingo på det sätt utredningen föreslår. En sådan reglering är inte långsiktigt hållbar. Det faktum att bingo online i grunden är ett lotteri komplicerar saken ytterligare och riskerar att förvärra gränsdragningsproblematiken.

Bingo online bör precis som landbaserad bingo tillhöra kategorin "allmännyttiga spel". Folkrörelserna har en lång tradition av att driva bingo i bingohallar och har sedan 2005 även haft möjlighet att driva bingo online. Tillväxtpotentialerna för bingo finns utan tvekan online. Omsättningen i bingohallar har enligt Lotteriinspektionens statistik minskat med 20 procent de senaste fem åren. Det är därför inte rimligt att begränsa folkrörelserna till bingohallarna. Bingo är den klart viktigaste onlineprodukten för de allmännyttiga organisationerna. Samtidigt står bingo för mindre än två procent av omsättningen på den svenska onlinemarknaden, varav det inte torde vara en viktig fråga ur ett kanaliseringshänseende.

Det finns en möjlighet för allmännyttiga organisationer att ansöka om licens på bingo online men den verksamheten måste då drivas helt separat från övriga traditionella lotterier. Det kommer bli mycket svårt att få lönsamhet i en fristående bingo online. Det kommer dessutom att slå minst lika hårt mot de digitala lotteriprodukterna som också ska klara sig på egen hand. Under dessa förutsättningar kommer folkrörelserna att få mycket svårt att konkurrera med licensaktörerna och riskerar att förpassas till den landbaserade lotterimarknaden.

Utredningen föreslår att vadhållning på utländska lotterier ska vara tillåtet

PRO anser att vadhållning på lotterier ska vara helt förbjudet. Utredningen har delvis hanterat frågan genom att föreslå ett förbud mot vadhållning på svenska lotterier. Däremot möjliggör förslaget vadhållning på utländska lotterier. Det är bekymmersamt då det är viktigt med en tydlig gränsdragnings mellan licensspel och spel för allmännyttiga ändamål. Dessa "skuggspel" kan vara vilseledande på flera sätt. För spelarna kan det vara svårt att skilja på ett lotteri och vadhållning på ett lotteri. Då det inte finns något kanaliseringsbehov inom lotteriområdet anser vi att möjligheten till vadslagning på lotterier bör tas bort.

12. Vilka spelformer ska inte konkurrensutsättas i licenssystemet?

PRO är positiv till utredningens förslag. Vi välkomnar förslaget om att lotterier och landbaserad bingo även fortsatt ska vara förbehållet allmännyttiga organisationer och staten. Det är även glädjande att ensamrätten på lotterier är teknikneutral och att allmännyttiga organisationer även fortsättningsvis är undantagna lotteriskatt för dessa spelformer. Vi vill

understryka att allt detta är en förutsättning för att folkrörelserna ska kunna fortsätta finansiera allmännyttiga ändamål genom lotterier. Det är därför viktigt att Sverige står upp för denna modell när EU-kommissionen ska granska och godkänna Sveriges nya spellagstiftning.

Gränsdragningen mellan digitala lotterier och spelautomater på internet

PRO vill uppmärksamma den gränsdragningsproblematik som finns mellan digitala lotterier och spelautomater på internet. Vad är det som skiljer en digital skraplott (tre lika ger vinst) från en digital spelautomat (tre lika ger vinst)? Båda dessa spel är helt slumpbaserade. Det enda som skiljer spelen är hur de presenteras för spelaren samt återbetalningsprocenten. Vi är angelägna om att det finns en tydlig gränsdragning mellan dessa spelformer för att undvika en snedvriden konkurrens. En otydlig gränsdragning kan öppna upp för licensaktörerna att erbjuda digitala lotterier med en högre vinståterbetalning än vad som är möjligt på lotterimarknaden. Det skulle i praktiken innebära att ensamrätten på lotterier sätts ur spel. Detta riskerar att få mycket negativa konsekvenser för finansieringen av allmännyttiga ändamål. Spelmyndigheten bör därför få i uppdrag att skapa så tydliga regelverk som möjligt. Spelmyndigheten bör även få i uppdrag att följa utvecklingen och ingripa om det sker en förskjutning mellan allmännyttiga spel (lotterier) och licensspel (i första hand spelautomater). Detta är även något man bör titta särskilt på under den treåriga utvärderingsperioden.

Serviceföretag

Många allmännyttiga organisationer har valt att använda servicebolag för drift och utveckling av sina lotterier. Få ideella organisationer har möjlighet att på egen hand utveckla och driva sin lotteriverksamhet. Utredningen föreslår att det måste finnas ett uppdragsavtal mellan anordnaren och servicebolaget. PRO ställer sig positiv till detta. Vi vill dock framhålla vikten av att inte begränsa folkrörelsernas utvecklingsmöjligheter. Servicebolagen är helt avgörande för att allmännyttiga organisationer ska kunna konkurrera med övriga aktörer på marknaden. Ekonomiska begränsningar för servicebolagen, så som tak för licensersättning eller andra ersättningsmodeller, skulle kraftigt försämra möjligheterna till produkt- och teknikutveckling. Det skulle med andra ord bli svårare för folkrörelserna att utveckla framgångsrika lotterier och göra nya satsningar.

Allmännyttiga ändamål

Utredningen konstaterar att det inte längre går att ställa krav på att lotteritillstånd endast kan ges till en *svensk* ideell förening eftersom detta innebär en otillåten diskriminering enligt EU-rätten. Huvudregeln ska dock fortfarande vara att föreningens huvudsakliga syfte ska vara att främja allmännyttiga ändamål inom landet. Om det finns särskilda skäl får ett allmännyttigt ändamål utom landet främjas. PRO tolkar detta som att förslaget inte innebär någon förändring i praktiken. Vi vill framhålla vikten av att svenska ideella föreningar inte

utsätts för en osund konkurrens från utländska ideella föreningar som kan verka på flera marknader.

13. Andra angelägna förändringar

PRO har inga synpunkter på förslagen.

14. Vinståterbetalning

Utredningen föreslår att vinståterbetalningsnivån för lotterier förblir oförändrad. PRO har inga invändningar mot utredningens förslag. Vår bedömning är att den nuvarande nivån på 35-50 procent fungerar väl. En förutsättning är dock att lotterimarknaden kan skyddas på ett tillfredställande vis och att den inte utsetts för en osund konkurrens från andra aktörer.

Utredningen föreslår ingen reglering av vinståterbetalningsprocenten för de konkurrensutsatta spelen. PRO ställer sig positiv till utredningens förslag. En reglerad vinståterbetalning skulle få en mycket negativ effekt på kanaliseringen. Utredningens mål om en kanalisering på minst 90 procent skulle sannolikt inte kunna uppnås. Därmed skulle den nuvarande situationen med en hög andel oreglerat spelandet kvarstå. Det är varken bra för de reglerade spelbolagen eller för de svenska konsumenterna. PRO anser dock att det bör finnas en begränsning (tak) på 100 procent vinståterbetalning inom licenssystemet. Det finns annars en risk att enskilda bolag, i syfte att ta marknadsandelar, väljer att ha en vinståterbetalningsnivå som överstiger 100 procent vilket inte är önskvärt.

Varuvinster

Utredningen talar ingenting om varuvinster i sitt betänkande. Allmännyttiga organisationer har en lång tradition av att anordna lotterier med en kombination av varuvinster och kontantvinster. PRO vill understryka vikten av att den möjligheten kvarstår. Vi anser även att möjligheten att ha varuvinster ska vara fortsatt begränsad till folkrörelserna.

15. Tillämpningsområde

PRO har inga synpunkter på förslagen.

16. Utformningen av det svenska licenssystemet

Licens för programvara

Utredningen föreslår att den som tillverkar, tillhandahåller, installerar eller ändrar en spelprogramvara för onlinespel ska ha licens. PRO är positiv till förslaget. Det bidrar till ordning och reda på spelmarknaden och ökar branschens trovärdighet. Vi vill dock betona vikten av att inte ställa orimligt höga krav på spelleverantörerna då det kan begränsa leverantörsmarknaden. Det är något som kan slå hårt mot små aktörer som kan bli

bortprioriterade av leverantörer som anser att kostnader och administrativ börda blir för stor.

Registrering av spelombud

Utredningen föreslår att spelanordnare måste registrera alla spelombud hos spelmyndigheten. Bakgrunden är de nya reglerna om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism. PRO välkomnar åtgärder som minskar riskerna för penningtvätt och finansiering av terrorism men är mycket bekymrade över vilka effekter förslagen kan få om kraven blir allt för långtgående. Utredningen definierar ombud enligt följande: "*med ombud avses den som säljer, tar emot insatser eller förmedlar vinster åt någon som har licens*". Vår förhoppning är att avsikten är att undanta ideella föreningar som säljer sina egna lotter. Om alla föreningar ska omfattas av kraven på registrering kommer det att få förödande effekter för föreningslivet och finansieringen av allmännyttiga ändamål. Det kommer att innebära en orimlig arbetsbörda och ohållbara kostnader. Många föreningar kommer bli tvungna att sluta sälja sina egna lotter.

PRO anser att spelformer med låg risk för penningtvätt, så som rikslotterier, bör vara helt undantagna kraven på registrering. Det är viktigt att arbetet mot penningtvätt görs utifrån risk och att åtgärder vidtas där de bedöms göra störst nytta. Risken för penningtvätt genom lotterier måste ses som mycket låg. Vinståterbetalningen är begränsad till maximalt 50 procent vilket bör minska intresset för penningtvätt. Dessutom är det en mycket omständlig process att köpa många lotter. Med tanke på den mycket låga risken för penningtvätt är registrering av ombud och föreningar som säljer lotterier ej motiverat.

PRO vill även uppmärksamma det faktum att många spelanordnare använder samma spelombud (spelbutiker). Vi anser att ett ombud som redan är registrerat av en aktör inte ska behöva registreras på nytt. Det är inte rimligt eller ändamålsenligt att 4-5 olika spelanordnare ska registrera samma ombud. Det innebär snarare en onödig arbetsbörda för spelmyndigheten som ska registrera samma ombud flera gånger. Vi anser att spelmyndigheten bör få i uppdrag att skapa tydliga regelverk som underlättar ett effektivt arbete mot penningtvätt.

17. Registrering av spelkunder och spelkonton

PRO är positiv till förslaget om att spelföretag ska registrera den som ska delta i spel. Det är viktigt ur ett konsumentskyddsperspektiv och för att motverka minderårigt spel. Vi anser dock att det inte är ändamålsenligt att registrera allt spel. Fysiska lotterier bör exempelvis vara undantagna. Regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, bör därför meddela föreskrifter om undantag från registreringskravet.

18. Spel – problem och ansvar

PRO ställer sig positiv till alla förslag som stärker konsumentskyddet. Men det är viktigt att spellagen endast anger de övergripande villkoren och att mer detaljerade regler fastställs i föreskrifter eller genom självreglering.

Omsorgsplikt

PRO är positiv till förslaget om omsorgsplikt. Det är viktigt att spelplanordnarna arbetar proaktivt för att minska riskerna för överdrivet spelande och hjälper spelare att minska sitt spelande när det finns anledning till det. Vi vill betona vikten av att reglerna för omsorgsplikt är tydliga så att alla spelplanordnare arbetar med frågorna på ett liknande sätt. Spelmyndigheten bör utfärda förordningar eller föreskrifter som tydliggör kraven om omsorgsplikt. Vi delar utredningens bedömning av att spelmyndigheten även bör meddela undantag från kraven om omsorgsplikt. Kraven bör i första hand gälla onlinespel där spelplanordnarna kan följa spelarnas spelbeteende och vidta lämpliga åtgärder.

Utbildning

Utredningen föreslår krav på att spelföretagen kontinuerligt ska utbilda intern och extern personal inom marknadsföring, spelövervakning, försäljning och kundservice i spelansvar. PRO är positiv till förslaget. Det är en grundläggande del i spelansvaret. Vi anser dock inte att det är nödvändigt med detaljerade föreskrifter om utbildningens innehåll och längd. Dessa detaljfrågor hanteras med fördel inom ramen för en självreglering.

Kreditförbud

PRO är positiv till förslaget som innebär att det inte är tillåtet för ett spelföretag att erbjuda eller lämna kredit för insatser i spelet. Spel på kredit kan få förödande ekonomiska konsekvenser för spelaren. Vi är även positiva till att köp av lotter för viss tid mot faktura inte ska ses som att kredit lämnas. Risken för ett upprepat och oplanerat spelande är obefintlig när det gäller köp av prenumerationslotterier på faktura.

Information till spelare

PRO är positiv till förslaget om information till spelare. Det är mycket viktigt att konsumenten har korrekt och tillräcklig information för att kunna göra ett välgrundat beslut om sitt spelande.

19. Självavstängning i olika former

De enskilda spelföretagens självavstängningar

PRO är positiv till förslaget om att alla spelföretag ska se till att registrerade spelare har möjlighet att stänga av sig från spel, under viss tid eller tills vidare. Självavstängning är en effektiv metod för att motverka överdrivet spelande.

Nationell självavstängning

PRO är positiv till förslaget om att spelmyndigheten ska föra ett register över spelare som tillfälligt eller permanent vill stänga av sig för spel hos alla spelbolag. Eftersom spelare som har problem med sitt spelande i regel spelar hos flera olika spelbolag är det bra att spelare inte behöver stänga av sig hos varje enskilt spelbolag.

PRO vill uppmärksamma att det finns en betydande skillnad mellan onlinespel och prenumerationslotterier. När det gäller onlinespel är det enkelt för spelföretaget att erbjuda en omedelbar avstängning. Prenumerationslotterier har en annan mekanik som innebär att det kan finnas en fördröjning i avstängningen. Spelaren kan exempelvis hinna få nästa månads lotter efter avstängningstillfället. Kraven bör därför vara tydliga på att en självavstängning ska gå igenom så snart som det är praktiskt möjligt med hänsyn till spelformens mekanik.

20. Behandling av personuppgifter och vissa frågor om sekretess

PRO har inga synpunkter på förslagen.

21. Marknadsföring

PRO delar utredningens bedömning av att spellagen endast bör innehålla grundläggande bestämmelser om marknadsföring. Det är positivt om spelbranschen kan ta ett stort ansvar för självreglering inom det här området. Spelbranschens Riksorganisation (SPER) har arbetat med självreglering i mer än 15 år och har riktlinjer för marknadsföring som går utöver det som föreslås av den nya spellagen. Vi tror att en ansvarstagande bransch som reglerar sig själv har bättre förutsättningar att nå uppsatta mål om konsumentskydd än en alltför detaljerad lagstiftning.

Måttfull marknadsföring

PRO är positiv till förslagen om måttfull marknadsföring.

Bonusar

PRO är positiv till förslagen om tydliga bonusar.

Reklam får inte riktas mot personer som stängt av sig

PRO är positiv till förslaget om att marknadsföring inte får riktas mot personer som har stängt av sig. Spelare som upplever problem med sitt spelande ska naturligtvis inte utsättas för reklam eller marknadsföring av spel. Det kan dock finnas en viss fördröjning från att man stängt av sig till dess att man slutar få reklam. Postala reklamkampanjer har exempelvis väldigt långa ledtider vilket gör att en fördröjning är oundviklig.

Det är viktigt att inte likställa en avslutad prenumerationslott med en självavstängning. Självavstängning är ett verktyg för spelare som har problem med sitt spelande. Det finns många skäl till att en kund väljer att avsluta sin prenumeration.

Utredningen föreslår att marknadsföring endast får riktas direkt mot en spelkund som sagt upp sitt spelkonto om kunden i samband med uppsägningen aktivt godkänt detta. PRO menar att förslaget går för långt. En kund ska givetvis alltid ha möjlighet att tacka nej till reklam. Däremot bör spelanordnaren kunna kontakta en kund som sagt upp sitt konto men som inte finns registrerad i avstängningsregistret. Ett avslutat konto ska inte likställas med en avstängning som görs när spelaren upplever problem med sitt spelande.

22. Tekniska krav

PRO är positiv till att utredningen föreslår tydliga tekniska krav på spelsystemet. Vi ifrågasätter dock utredningens förslag om att spelsystemet som huvudregel ska vara placerad i Sverige. Med tanke på den snabba tekniska utvecklingen med molntjänster och andra lösningar är krav på systemets fysiska hemvist en onödig begränsning som riskerar att göra lagstiftningen obsolet inom några år. Det väsentliga bör vara att spelmyndigheten kan utföra tillfredställande tillsyn och kontroller.

23. Tillsyn

PRO har inga synpunkter på förslagen.

24. Sanktionssystemet

PRO har inga synpunkter på förslagen.

25. Avgifter

Registrering av ombud

Utredningen föreslår att spelanordnare måste registrera alla spelombud hos spelmyndigheten. En registreringsavgift om 4000 kronor per ombud föreslås. PRO anser att spelformer med låg risk för penningtvätt, så som rikslotterier, bör vara undantagna kraven på registrering. Vi anser inte att det är motiverat med sådana krav för dessa spelformer. Det skulle dessutom få förödande konsekvenser för allmännyttiga ideella föreningar. I praktiken skulle kostnader för registrering och administration bli så betungande att många ideella föreningar skulle tvingas sluta sälja sina lotterier. Vi tror och hoppas att det inte är tanken med utredningens förslag.

26. Skatt på spel

Utredningen föreslår en spelskatt på 18 procent av nettoomsättningen

PRO är positiv till förslaget om en spelskatt på 18 procent på nettoomsättningen. Det är en väl avvägd nivå med hänsyn till skatteintäkter och kanalisering.

Skattefrihet för allmännyttiga organisationer

PRO är positiv till utredningens förslag om att spel som anordnas för allmännyttiga ändamål *inte* ska beskattas. Det är viktigt att det finns goda och långsiktiga förutsättningarna för allmännyttiga ideella organisationer. Ett starkt civilsamhälle är nödvändigt i en demokrati.

Lotterier har sedan lång tid tillbaka utgjort en viktig finansieringskälla för allmännyttiga ändamål. Både idrottsrörelsen, arbetarrörelsen, nykterhetsrörelsen, handikapprörelsen och välgörenhetsorganisationer har under årtionden finansierat stora delar av sin verksamhet med intäkter från spel och lotterier. Detta har varit viktiga komplement till medlemsavgifter och bidrag från stat, landsting och kommuner. När en rörelse bara lever av bidrag från samhället riskeras dess oberoende.

Skattebefrielsen för allmännyttiga ideella organisationer i det svenska systemet är historiskt förankrad och utgör en inneboende del i den svenska skatterätten. Skattebefrielsen är helt nödvändig för att allmännyttiga organisationer ska kunna fortsätta finansiera stora delar av sin verksamhet med lotteriintäkter.

Utredningen konstaterar att skattebefrielsen av spel för allmännyttiga ändamål är problematiskt ur ett EU-rättsligt perspektiv. Utredningen anser därför att regeringen bör inleda ett s.k. notifieringsförfarande hos EU-kommissionen. PRO vill betona vikten av att regeringen nu förklarar och försvarar den svenska modellen för EU-kommissionen. Spelintäkterna är helt avgörande för många allmännyttiga organisationer och skattebefrielsen gör att hela lotteriöverskottet kan gå till allmännyttiga ändamål.

För väldigt många av PRO:s ca 1 350 lokalföreningar är försäljningen av lotter i det egna rikslotteriet ofta avgörande för finansieringen av föreningens olika aktiviteter som t ex friskvård, kultur och resor.

27. Statens roll på spelmarknaden

PRO har inga synpunkter på förslagen.

Vi vill dock understryka vikten av en tydlig uppdelning av Svenska Spel, eftersom bolaget föreslås kunna verka på flera olika delar av marknaden. Det finns en betydande risk för konkurrensrättsliga problem om det inte blir en ordentlig delning av bolaget.

28. Lotteriinspektionens ansvarsområde och organisation

PRO har inga synpunkter på förslagen.

Vi vill dock understryka vikten av en stark spelmyndighet med tydliga arbetsuppgifter och effektiva verktyg för att kunna kontrollera marknaden. Det är mycket viktigt att myndigheten har tillräckliga resurser för att kunna hantera sina utökade ansvarsområden.

29. Förslag till rollfördelning och utvärdering av omregleringen

Utvärdering av omregleringen

PRO är positiv till utredningens förslag om en kontinuerlig uppföljning samt en mer samlad utvärdering efter tre år. Erfarenheter från andra omregleringar talar för att det kan finnas anledning att justera delar som inte fungerar som det var tänkt. Vi delar utredningens bild av att kanalisering och konsumentskydd är viktiga delar att bevaka under denna period.

PRO anser även att utvecklingen för allmännyttiga spel bör bevakas noga under denna period. Det är viktigt att folkrörelserna har en plats på framtidens spelmarknad och kan driva lotterier utan osund konkurrens från andra aktörer.

30. Övrigt

PRO har inga synpunkter på förslagen.

31. Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

PRO har inga synpunkter på förslagen.

Vi vill dock understryka vikten av att den nya spelregleringen kommer på plats så snart som möjligt. Dagens situation är ohållbar. Det är därför viktigt att hålla den tidsplan som finns.

32. Konsekvensanalys

PRO anser att det saknas en ordentlig konsekvensanalys för allmännyttiga ideella organisationer. Det finns flera förslag som kommer att påverka allmännyttiga organisationer och dess möjligheter att finansiera delar av sin verksamhet genom lotterier. Vi vill betona vikten av att trygga folkrörelsernas plats på den framtida spelmarknaden.

På 1970-talet fanns det dubbelt så många arrangörer av rikslotterier jämfört med idag. Folkrörelsernas andel av spelmarknaden har också minskat kraftigt, liksom lönsamheten. På onlinemarknaden – som är framtidens spelmarknad – har folkrörelserna mindre än en procent av marknaden. Fortsätter denna utveckling är det ett stort hot mot folkrörelserna och det civila samhället som riskerar att förlora sina intäkter från lotterier – och med det sitt oberoende. Det är därför oerhört viktigt att folkrörelserna ges goda möjligheter att verka på den växande onlinemarknaden.

PRO har i detta yttrande belyst ett antal områden där vi anser att utredningens förslag behöver justeras. Med rätt reglering kan folkrörelserna fortsätta driva lotterier som genererar betydande överskott till allmännyttiga ändamål.

PENSIONÄRERNAS RIKSORGANISATION

Christina Tallberg

Ordförande

Roine Hangvar
Ekonomichef

